

PERIÓDICH REGIONALISTA INDEPENDENT,
de Literatura, Art. Montepíos, Varietats
Noticias y Anuncis
Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.ª

Planys, projectes y remey

Cada día 's vèu mes unaniment que la opinió 's va preocupant de l' estat á que ha vingut á parar nostre anyorat teatro.

Anyorat, si; puig comparat lò que s' hi fá avuy ab lo que anys enrera s' hi feya, hi ha per cert motius de anyorament.

Vam sèr tal vegada nosaltres los primers que 'l véyam venir lo resultat funest que ara ja 's tóca.

Vam sèr nosaltres, que èram entusiastas de 'l gran Seraff Pitarra, calificantlo de sostenedor de nostra escena.

Desgraciadament ha sigut precis que Frederich Soler deixès d' existir pèra que alguns hajin arribat á compèndrer lo que valia y la influencia gran que exercia en lo modo de sèr de 'l teatro de la terra.

Mort ell, lo teatro ha rebut també ferida casi mortal per la qual va desangrantse de tal modo, que á no trobarhi remey certer, acabarà fatalment ab sa existència.

D' aqueixos fets, sòn molts avuy los que se 'n lamentan.

Y alguns fan mes que lamentarse'n: se proposan fèr alguna cosa bona per' lograr que la ferida se cicatrixi.

Hi ha, donchs, planys, y projectes, ó quant menos, propòsits.

Propòsits que teòricament semblan bonichs; mes que no ès facil traduhirlos en fets pràctichs.

Dispénsi'ns nostre estimat company *Lo Regionalista*.

O millor dit, dispénsinnos los autors de 'ls projectes que *Lo Regionalista* menciona.

Y dispénsi'ns també nostre antich y bon amich lo aplaudit autor catalá D. Joaquím Riera y Bertrán, qui en lo darrer número de *L' Aureneta* 's lamenta igualment de lò que passa, y 's dól, com á catalanista, de que Guimerá haji tingut d' anar á Madrid per' véurer estrenada sa obra *Terra baixa*.

Los remeys que 's proposan en los articles de la quinzenari de l' carrer d' Escudellers blancs, tenen menos vida de la que tè avuy lo Teatro catalá.

No sabem si algùn d' ells arribará á posarse en pràctica; mes estem plenament persuadits de que si aixís succeheix, fracassará l' éxit, cosa que no voldríam.

Nostra experiència en assumptos teatrals és causa de nostre pessimisme en aquet punt.]

Lò que fáta no sòn autors, lò que fáta no sòn actors, ni damas, ni teatros: lò que fáta és un home, ó be dos homes.

Un sol, si hi haguès un segón Frederich Soler: dos, si 'l talent de autor y las dots y condicions d' empresa que aquell tenia, no 's poden reunir en una sola persona.

¿No tenim avuy tots los autors que hi havía quant Pitarra era viu?

¿No tenim ara la mateixa empresa de que ell formaba part?

¿No existeixen lo colisseu de 'l carrer de l' Hospital y 'l teatro de Novedats, en qual escenari hi ha hagut éxits ruidosos, obtinguts per obras de Guimerá, de Pin y d' altres?

¿No tenim, esparramats aquí y allá, 'ls artistas que guanyaban y recullían los aplausos tributats pe 'ls auditoris?

Donchs, si ho tenim tot y si á pesar d' això no tenim teatro, és forsós convenir en que 'ns manca un home per l' estil de 'l que ab son talent y ab sa táctica sostenia lò que avuy careix de base.

Basquem, donchs, l' home; y per' que mentres se miri 's troba no acabi de anar tot á ca 'n Pistrans, aprofitem lò que de Soler ha quedat per' esplendor de la escena nostra.

Procurem que las produccions póstumas sèvas no quedin desconegudas.

Vinga una empresa, siga entitat, siga personal, que no s' espanti de presentarlas be; y de buscar entre 'ls actors que 'ns quedan, los mes apropòsits per' desempenyarlas; y de ferlas ensajar com se mereixen; y ja 's veurà si 'l nom de Soler tindrà prou força per' atraurer la atenció de 'l públich ayment de las glorias teatrals catalanas, y si sabrá apreciar las bellèsas de las obras.

Perque, encara que no hi ha ningú que puga assegurar l' éxit de tots vuyt ó nou dramas á que 'ns referím, lo que si pót predirse és que mes facil és que

agradarían que no pas que tots ells deixessin de tenir aplausos.

Lo Sr. Riera y Bertrán se lamenta de que Guimerá hagi donat á un teatro de Madrit, per' que allí fòs estrenat, son *Terra baixa*, mentres no se li ha pogut estrenar l' original catalá aquí á Barcelona.

D' això ¿qui 'n tè la culpa?

Lo mateix D. Angel Guimerá.

Veyam: miremo.

A Guimerá van representarli, traduht, son *Mar y cel* y sa *Judit de Welfh*. Aqueixas obras havían sigut primerament conegudas en catalá.

¿Per qué va sometre's, rebaixantse com á catalanista y com autor de mérit, á que *Marta Rosa* s' estrenés primer en castellá, traduhida, que en catalá, original?

Ell s' ho sabrá; pero això no ho havía fet may Frederich Soler. Aquét va donar á Rafel Calvo *Las euras de'l mas* en castellá, però que 'l representès, no á Madrit; á Barcelona, á casa nostra.

Es dir, aquell gran y malaguanyat actor va reconèixer la importància de 'l Teatro catalá, tenint la deferència d' estudiar y representar en castellá, devant de nostre públich, á casa nostra mateix, una producció de Pitarra que 'l públich estava tip d' aplaudirla en catalá en tot Catalunya.

Soler no va anar may á Madrit, a'l cor de'l centralisme, á que li traduhissen y li representessin cap drama; ni 'l mateix *Batalla de Reynas*, ab tot y estar premiat per la Real Academia Espanyola per son original catalá, ha estat posat en escena, traduht á 'l castellá, en los teatros de Madrit.

Pitarra la sostenia la bandera de'l Teatro catalá. Mort ell, ha caygut, y ningú l' ha alsat de nou: ja vam dirho en un altre article no fa pas molt temps.

Lo que 'ns fálta, repetim, és un empresari decidit, valent, resolt, catalanista.

Un que no s' espanti; que busqui las obras póstummas de Soler; que 's posi d' acort ab l' aplaudit Guimerá, procurant que aquét prefereixi la gloria catalana a'l profit que obtè en Castella; que trihi actors que li convingan, tota vegada que encara n' hi ha per' constituir un bon quadro artístich; que tinga tacto y mónita en acceptar las obras (puig entre bonas y dolentas ne pertanán de sobras); que no accepti lo extrangerisat y cosmopolita: y si això 's troba, encara hi pót haver esperansa de tornar á 'ls bons temps de 'l teatro modern de Catalunya.

Allavoras será potser profitosa la tasca á que 's refereix *Lo Regionalista*.

Allavoras las lamentacions de l' amich y entés autor Riera y Bertrán haurán contribuht—si pesan en lo cor de 'l Sr. Guimerá com deuben pesarhi—á restaurar l' edifici teatral regionalista en qual construcció ha prés ell mateix part bastant activa.

Ara no és hora sols de lamentar fets, sino de realisar actes que sigan remey poderòs per' trobar cura de moro.

P. DE R.

Revisia teatral

Circo Barcelonés.—La circunstancia de haver de publicar per folletí *El tigre de Montañán*, nos priva en part d' extendre'ns en la present revista y d' encomiar las qualitats d' aqueixa nova producció de'l Sr. Pous.

Podría semblar interessat y dictat per egoisme tot lo que en be 'n diguessin. Per lo tant, nos limitem dient que

va tenir éxit complet y creixent, puig á cada representació ha obtingut mes aplausos, 'sent cridat l' autor moltas vegadas á la escena, junt ab lo director Sr. Fages, la Sra. Tarés, Sr. Muñoz y demès personal.

El tigre de Montañán proba una vegada mes la pericia de D. Joseph M.ª Pous, com á coneixedor de'ls efectes teatrals.—P.

Tívoli.—La empresa d' aquet teatro ha fet lo propósit de desterrar lo repertori sarsuelero antich y ho va fent ab l' assistència de'l públich.

El molinero de Subiza fòu lo plat de tarde y nit de'l diumenje, y en las dos funcions se vejé plè de gom á gom lo popular téatro.

Novedats.—3.er gran concert celebrat diumenge 3 de 'l present mes.

Permétinnos nostres lectors un peti' desahogo que creyem natural, dada nostra humil personalitat, dintre Lo TEATRO CATALA, de crítichs musicals.

No hi ha periódich gran ó petit, comercial ó artístich, festiu ó serio, setmanal ó diari, que no hagi emitit son concepte referent á la *Novena sinfonia* de 'l músich mes gran que s' ha conegut, Beethoven:

Passa ab la música de tant discutit mestre, una cosa singular, estranya, inesplicable: tothom sent las excessivas repeticions de una mateixa frase, de un mateix concepte, de un mateix pensament melódich; aprecia los detalls de instrumentació ab que 'l fill de Boun enriquias obras; la naturalitat ab que se surt de certas intrincadas resolucions armónicas; l' admirable treball fuguístich que á mans plenas abocá en sas creacions: tot això ho sent lo públich; pero és lo públich iniciat poch ó molt en l' art musical; és lo públich que sab conèixer las bellasas y de cop y volta las classifica, colocanllas de un modo exacte en la nomenclatura de 'l art.

Hi hagut algú, no sabem lo nom, que ha dit que la música de Beethoven és tan sols però 'ls sabis: los profans, los que van en busca d' emocions estéticas sentidas per medi de la percepció de 'l sonido, admiraran únicament lo treball immens que tè l' executant á 'l véncer las mil y una dificultats que la má de 'l colós músich ha posat en sa obra.

No sabem si nosaltres incorrerem en l' excomunió de 'ls que 's creuhen ésser pontífices perque si, de la música beethoveniana, dient lo que pensem respecte la *Novena sinfonia*.

Nos fem nostras las ideas d' autor anónim que deixem apuntadas, confessant á 'l mateix temps ab tota sinceritat, que 'l tot, á 'l sentirlo per primera vegada, nos impresioná, 'ns sujestioná, fentnos admirar aquell devassall de notas que vibraban en nostra imaginació envoltant ab cèlica gassa nostre esprit, efecte immediat que produheix á las obras d' un geni colossal com Beethoven; pero que á 'l repetirlo, lo tot tantas vegadas, engendra certa indiferencia, no causan efecte las innombrables imitacions armónicas que á la primera sensacionan y arrebatan y, l' auditori, en fi, escolta ab cert cansanci las bellissimas modulacions que integran la inspiradíssima composició quant tantas vegadas se repeteixen.

Sabem que á l' emitir las precedents apreciacions, á l' fèr públicas las atrevidas ideas que deixem estampadas, nos hem guanyat lo calificatiu d' ignorants, y fins potser hi haurá algú mestre d' or de llumanera, que 'ns donará nota de 'l domicili de 'ls centres existents en aquesta ciutat en los quals s' hi ensenya música.

Per si acás, á ells assistirem per' véurer lo quadro de professors.

=Cumplert, donchs, nostre objecte, referent á la *Novena*

na *sinfonia*, direm quatre paraulas de 'l *Menuet des follets*, de Berlioz.

Hi ha noms en totes las fases de 'l saber que, ells sols, economisan mòlt lo treball á aquell que de sas obras se ha d' ocupar.

Aixís passa ab l' autor de *L' enfance du Christ*.

Dir obra de Berlioz, és sinònim de dir original en sa concepció, de formas adequadas á la idea cardinal que las ha inspirat; que en sa factura hi ha posat lo sabi professor y univèrsalment respectat autor dedàctich, lo pou de coneixements que posseheix respecte las combinacions orquestrals enriquintlas ab atrevida y concien-suda armoninasió.

Tot això, s' hi admira en lo *Menuet des follets* que 'l Mtre. Nicolau tingué 'l bon acert de fernos sentir diumenge passat.

Estem segurs que, degut á la hora avansada, no 's fèu repetir aquell deliciossíssim *bouquet*.

Respecte l' execució, sols elogis hem d' estampar.

Lo Mtre. Nicolau ab justicia rebè una verdadera ovació á 'l final de 'l *Molto vivace (scherzo)* de la *Novena sinfonia*.

No 's podia demanar mes: per sa part 'ls professors és impossible ho poguessin fer millor.— A. DE LA FLORIDA.

Eldorado.— Cap novedat tinch registrada durant lo transcurs de vuyt dias.

Las mujeres y Cuadros disolventes, han sigut las obras de repertori y que 'l públich ha seguit aplaudint estrepitosament.

La setmana vinent parlarem de *Las malas lenguas*, estrenadas ahir divendres.—F.

Secció de Montepíos

Debers presidencials ineludibles en assumptos de germandats

Si tothom que accepta un càrrech posès sempre de la seva part tot lo que déu posarhi per' desempenyarlo honrosament, móltas personas que están a'l frente de societats de diversas classes, constituídas á l' amparo de las lleys, surtirían mes ayrosas de son delicat comès de lò que generalment ne surten.

Segons en quinas classes de societats, los càrrechs de la Junta directiva y en especial lo de President, poden exercir-se ab certa facilitat relativa, porque 'ls elegits están continuament en contacte ab los socios que 'ls hi tenen conferits. Y com de 'l contacte 'n neixen conversas y aquestas aportan ideas, y aqueixas se comentan, ja en lo café de 'l local social, ja en la sala de joch, ja en lo saló de ball, ja en la biblioteca, ó en secretaria, etc., això fá que sigan freqüents las discussions, y las sessions directivas y fins las reunions de juntas generals.

Això passa en bon número de cassinos, en centres recreatius y generalment en las societats que tenen local freqüentat tots los dias pe 'ls associats ó una part d' ells.

Pero existeixen altra classe de associacions: hi ha las de socorro mutuo, y com aqueixas tenen casi totes lo domicili social en casa de 'l director, d' això 'n resulta que 'ls directors ó presidents no 's freqüentan gayre ab sos companys de Junta, que se reuneixen de tant en tant, y que això móltas vegadas fa olvidar a'ls Presidents, no ja 'l compliment general de 'l deber contret, sino—y es lo mes mal—fins lò que no pót deixar de cumplir per surtir-se ayros de sas obligacions reglamentarias.

Per' xò 'ls montepíos és una institució casi deixada de la mà de Deu, posats com están móltos d' ells en mà de qui hi mangoneja. Per' xò hi ha tants directors qual deixadès arriba fins á no saber las disposicions de 'ls Estatuts. Per' xò n' hi ha tants que demostran poch zel en lo desempenyo de 'l càrrech de confiança conferit pe 'ls germans associats.

Si tots cumplissen, s' enterarian de tot lo que pót favorir a'ls individuos, y no deixarian d' acudir á enterarse de quant puga vestir interès pèra 'l mutuo auxili.

¿Ho fan aixís? ¿No? Donchs qui no ho fá no compleix; no s' aporta com déu obrar si vol sèr director ó president digne.

¿Quánts han anat á enterarse de lo que fa *La Unión defensora del Socorro mutuo*? Pochs.

Y no es fins á cert punt una obligació, un deber presidencial ineludible, 'l donar compte á 'ls companys de Junta Directiva, de lo que puga sèr bo per la germandat, á fi de que aquella dongui coneixement de lo que hi ha-gi á la Junta general, ara que vè la época de celebrarse las reunions anyals de caràcter ordinari?

He'us aquí perque excitem lo zel de 'ls directors, á fi de que s' enterin de 'ls Estatuts de *La Unión defensora*, y sometin á deliberació aqueix assumpto importantíssim y de trascendencia, en las reunions generals próximas, perque, feutho, cumplirán com á bons.

Y han de ferho á nostre entèndrer, encara que no 'ls agradin los plans y 'ls fets de *La Unión*; puig un President, per mes president que siga pót tenir errat criteri, y discutint lo cas y parlantne en Junta general, es fácil obrar ab major acert en be de lo que pot favorir á 'ls associats.

No ferho és considerarse superior á 'ls que l' elejiren; és mostrar apatía y dessidia inescusables; és portarse com aquells que guían remats de bens á 'l escorxadador; és incórrer en incumpliment de debers presidencials ineludibles.

U. C. B.

S' ha disolt la Associació literaria y artística. En los Estatuts hi havia un article que tractaba de la fundació de un montepío.

Y preguntem: ¿s' ha disolt també aqueix montepío?

No ho preguntem aixís com aixís, sino perque segons quina siga la resposta (si se 'ns dona), ferem algunas consideracions oportunas y de interès.

—De un día á l' altre s' espera contestació de 'l Diputat pe 'l districte de las Aforas, Sr. Borbón y Castellví, referent á la resolució que recaygui en l' assumpto de 'l timbre, tocant á las germandats.

—La reunió pública de montepíos de que parlarem en lo número prop-passat, tindrà lloch lo día 17 y no demá; 'sent causa de dit aplassament lo desitj d' invitar directament a'l major número de Presidents y á personas distingidas.

Mòlt pót esperarse de 'l resultat de aqueixa reunió, referent a'l auxili mutuo.

Repertori de fora

Sabadell, 6 de Janer.

Bona temporada ha fet en aquesta ciutat la companyía d' opereta italiana de'ls Srs. Milzi y Bonazzo. No n' he parlat, perque las obras representadas no oferian atractiu periodistich pèra 'ls lectors d' aqueix setmanari que ja las coneixen, com aixís mateix coneixen a'l personal que las ha desempenyat.

Avuy ne parlo per fer constar que ha estat la companyía una temporada bastant llarga entre nosaltres, lo qual és altament honros per' un públich que fins ara no s' entussiasmaba mes que durant pocas funcions en repertoris estranjeros.

Crech que 'ls artistas guardarán bonas simpatías de'ls sabadellenchs.—B.

Masnou, 3 de Janer.

Un masnouench jove, ó siga D. J. Pujadas, ha escrit una obra catalana ab lo títol *Vida y mort*, que, segons noticias, s' ha de representar aviat en aquesta vila.

Durant las festas de Nadal hi hem tingut de funció teatral ab la representación bastant ajustada y ben aplaudida de'l drama *Los pastorets*.—* * *

Canet, 3 de Janer.

En lo teatro de'l Centre Moral han celebrat ab funció las darreras festas. S' escullí 'l drama castellá *El cura de aldea*, de corte un poch antiquat, pero de situaciones mag-

níficas y de escenas delicadas, interessants y naturals com avuy no se'n posan en las obras dels que matan lo teatro á forsa de volerhi infiltrar un modernisme que no vá en lloch.—A.

Molins de Rey, 4 de Juner.

Lo dia de Nadal va haverhi en lo teatro funció que fou molt aplaudida, havent ofert la novetat de representarse *Camaleonte-Frègoli* per l' aventatjat jove Sr. Rigol, que va produhir gran entusiasme.

Tambè formaren part de'l programa las bonicas produccions *Perecito* y *El pié izquierdo*, desempenyadas ab bastant ajust per las Srtas. Simó y Ortiz, y 'ls Srs. Martí, Ballescá, Rigol, Morató y Mora.

Tots foren molt aplaudits per la concurrencia, que era per cert ben numerosa.—H.

Reunions particulars

SOCIETAT COPPELIA.—Los días 31 de Deseembre y primer de'l corrent, va celebrar lo segon aniversari de sa fundació.

Lo dia 31 doná un gran ball, y 's vejé tan concorregut, que era difícil donar un pás, abundant entre la concurrencia, hermosas y elegants senyoretos. De la execució de'l programa se'n encarregá la acreditada orquesta «Los Fidels».

Lo dia 1 á la tarde 's torná á ballar, y a'l vespre se celebrá funció teatral, en la que 's representá 'l drama *La carcajada*, dirigit pe 'l primer actor D. J. Casanovas, qui representá molt bé la part de *Andrés*. Lo secundaren molt bé las Sras. Rodríguez, E. Pavia y Coloma, y 'ls senyors Puig, Massot, Sunyé y Morrolla. Durant los intermedis cantaren ab notable acert, algunas composicions, una distingida senyoreta y 'l Sr. Munté, acompanyats a'l piano per 'l noy Joan Masip y 'l pianista Sr. Carbonell. Acabá la vetllada ab ball, com és de suposar.

CASSINO ARTESÁ (Gracia).—Diumenge passat se hi doná una representació de 'l drama *La fuerza de la conciencia* y deixá satisfeta á la concurrencia que aplaudí en las escenas de mes efecte. En lo desempenyo posá de relleu una vegada mes sas qualitats artisticas lo director, D. Joseph Jané, en la interpretació de 'l difícil paper de D. Antonio, 'sent premiat ab prolongat picament de mans. La Srta. Jané tingué rasgos dignes de tota lloansa. La Srta. Casao y las Sras. Rodés y Guixé se portaren com cal, lo propi que 'ls Srs. Cusó, Camps, Casellas (que feu un bon *guardabosch*), Galindo y Serra. Tots treballaren ab voluntat y acert.—R. M.

Saló de descans

—Demá 'l vespre tindrà lloch en lo Cassino Artesá, de Gracia, una funció purament catalana posantse en escena *Lo port de salvació* y ia pessa *Un pá com unas hostias*. En lo mateix Cassino s'hi representarà proxima-ment lo drama *La portera de la fábrica*, á benefici de'ls Srs. Galindo, Camps y Güell.

—Ja comensan á tornar artistas procedents de teatros de la provincia. Ahí vingueren de Manresa 'ls galans senyors Miquel (Vicens) y Tressols (Francisco) junt ab lo demés personal que formaba la companyia dramática que allí ha treballat ab bon éxit moral y materia.

Sian benvinguts.

—Segons datos certs, la companyia Tutau Mena, funcionarà una temporada en los teatros de Sabadell.

—Ha sigut arrendat per un any lo teatro Granvia a'l conegut y actiu impressari D. Romualdo Zubulqui. Li desitjem molta sort.

—A Olot ha comensat á publicarse un periódich que 's titula *El Deber*. Diu en son primer número, que será defensor de 'ls interessos católichs y de 'ls demés de la comarca olotina. Estará escrit en castellá. Hauríam preferit que ho fós en catalá.

De tots modos, lo felicitem y li desitjem molta prosperitat.

Imp. Pujol y C.ª, Tallers 45.—Barcelona

CASAS RECOMENADAS

Magatzem de pells de **Joseph M.ª Pous**, Frexuras, 6. **Sastrería de teatros**, de E. Vasallo Malatesta, Asalto 14.

Fotografía de **A. S. (Xatart)**, Carme, 3, tercer.

Taller de atrés de **J. Vidal**, Ronda S. Pau, 48.

Incillorables **anissats** de A. Bestard y fils. (Santa Maria (Mallorca), se venen en las principals botillerías y colmadors.

Arxiu Central Líric-dramátich de **J. Gelabert**, Unió, 5, 3.ª, 1.ª.

SANTASUSANA

Santasusana ● Santasusana

MAQUINAS PER' CUSIR Y PER' FER MITJA

Aparatos de pèndrer dutxas

PREUS SENS COMPETENCIA

Carrer de 'l Carme, 34. — BARCELONA

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

● JUAN AYNE ●

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Specialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

Á CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

La gran Liquidación

La casa que da los muebles más sólidos y más baratos

UN MOBILIARIO NON PLUS ULTRA

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un sommier, un colchón, una cómoda con marmol, 6 sillas regilla, una mesa noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanganero,

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESETAS

Riera Alta, núm. 48 - Barcelona